

Večernji list: Intervju sa visokim predstavnikom Valentinom Inzkom

Razgovarao: Jozo Pavković

Večernji list: Kako komentirate nedavna događanja u vezi s uhićenjem predsjednika SBB-a Fahrudina Radončića? Po vašoj procjeni, što su moguće posljedice po političku klimu u BiH?

Valentin Inzko: Kao što znate, nikada ne komentiram aktualne sudske postupke. Općenito, uvijek kažem sljedeće: kao prvo, očekujem da se svi suzdrže od neprimjerenog vršenja pritiska na pravosudne institucije i da tim institucijama omoguće da rade svoj posao, i kao drugo, očekujem da svi nadležni organi djeluju sukladno najvišim standardima profesionalizma, jednakosti i odgovornosti.

Večernji list: Kako komentirate poziv za predaju zahtjeva za članstvo BiH u EU i što će to značiti za europski i reformski put BiH?

Valentin Inzko: Zahtjev za članstvo u EU uvijek je pozitivan korak za jednu zemlju i njene građane. Ustvrdio bih da je posebno važan za BiH. Ovoj zemlji očajnički trebaju duboke i sustavne promjene u interesu građana, a proces integracije u EU će do toga neminovno dovesti. Opredijeljenost i fokusiranost na reformski program već sami po sebi služe tom cilju. Imajući u vidu okolnosti, pozdravljam podnošenje aplikacije. Petnaesti veljače treba pamtiti u pozitivnom

svjetlu.

Večernji list: Pomalo iznenađujuće, za mene šokantno, da je informacija o datumu predaje zahtjeva naišla na negativne reakcije pojedinih stranaka i medija. Kako Vi gledate na to?

Valentin Inzko: Donekle razumijem zabrinutost da je potrebno postići dovoljno značajnog napretka da bi aplikacija bila kredibilna. I to bi zaista trebalo biti u fokusu. Nizozemski predsjedatelj te visoka predstavница Mogherini dali su datum, što je svakako dobar znak. Sada je na BiH da pripremi kredibilnu aplikaciju. Nema vremena ni energije za bacanje. Provedba treba da počne odmah, a zvaničnici treba da rade 24 sata dnevno.

Večernji list: Nova šansa za BiH je NATO samit u Varšavi. Koliko je realno očekivati aktivaciju MAP-a na ovom skupu?

Valentin Inzko: Samit NATO-a u Varšavi više je pitanje za neke druge ljude, jer to nije unutar moga mandata. Osobno mogu pozdraviti činjenicu da, kako izgleda, registracija perspektivne vojne imovine ide svojim tijekom, iako se mora postići više napretka kada je riječ o imovini koja se nalazi u RS. Pravno govoreći, nema nikakve prepreke da se perspektivna vojna imovina registriira sukladno važećem zakonodavstvu, prvenstveno sukladno Zakonu o obrani BiH i relevantnim odlukama Predsjedništva BiH, te sukladno Odluci Ustavnog suda BiH.

Također treba imati na umu da je Predsjedništvo BiH 2010. godine jednoglasno donijelo odluku da podnese formalnu aplikaciju Bosne i Hercegovine za Akcijski plan za članstvo u NATO-u i zato se slažem s nedavnim optimističnim izjavama predsjedatelja Predsjedništva BiH Čovića da bi do aktivacije MAP-a trebalo doći što prije.

Večernji list: Na unutarnjem planu mnogo se očekuje od najavljenih promjena Izbornog zakona. Hrvati žele da se kroz ovaj proces otklone mogućnosti negiranja izborne volje cijelog

jednog naroda?

Valentin Inzko: Kao što smo već vidjeli, ovo i druga povezana pitanja mogu toliko opteretiti domaću političku scenu da oduzmu sav kisik važnim reformskim procesima. Potreban nam je iskren pristup koji može donijeti rezultate, a ako ja mogu uraditi nešto kako bih pomogao, svakako sam spreman da to i uradim.

Što je još važnije, sudeći po navodima iz medija, ovo je nešto o čemu razgovaraju i na čemu rade domaći akteri. Najiskrenije ih ohrabrujem da pokušaju naći zadovoljavajuće rješenje za sve građane putem dijaloga. Ako uspiju, bila bi to situacija u kojoj bi svi u BiH bili dobitnici.

Istodobno, moram reći da, pored velikih političkih pitanja poput onih koja ste spomenuli, na stolu je još nekoliko tehničkih izmjena Izbornog zakona BiH, koje su preporučili međunarodni i domaći promatrači. Te izmjene fokusirane su na pitanja poput onog kako osmisliti proces koji bi bio manje podložan prevarama, pitanjima financiranja kampanja i ispunjavanja antikorupcijskih standarda. To su izmjene koje će koristiti svim poštenim ljudima i očekujem da će stranke koje su zastupljene u radnoj skupini o Izbornom zakonu osigurati da te izmjene ne budu zatočenici želje da se nađe rješenje za veća pitanja političke prirode. O tome postoji velik stupanj suglasnosti u međunarodnoj zajednici.

Večernji list: Kakav je Vaš stav o mogućoj odgodi lokalnih izbora, odnosno njihovom spajanju s općim izborima?

Valentin Inzko: Svakako postoje razlozi da se razmotri duljina perioda između općih i lokalnih izbora. Kada bi se produžio period tijekom koga nitko nije aktivno u predizbornoj kampanji to bi političkim čimbenicima dalo više prostora za rad i više vremena da se posvete reformama. Ipak, na radnoj skupini i strankama zastupljenim u parlamentu je da odluče da li postoji potrebna potpora da se takva izmjena provede u djelo.

Večernji list: Vjerujete li da će se održati referendum o državnom pravosuđu u RS-u i može li se konkretnim rezultatima unutar strukturalnog dijaloga spriječiti njegova provedba?

Valentin Inzko: Moj stav je vrlo jasan i dosljedan. U mom posebnom izvješću Vijeću sigurnosti UN-a iz rujna 2015., u svojstvu krajnjeg autoriteta u pogledu tumačenja Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, ja sam ustvrdio da referendum predstavlja jasno kršenje Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, posebno Aneksa 4 i 10. Upravni odbor Vijeća za provedbu mira (PIC) nedvosmisleno je zauzeo stav da bi najavljeni referendum u Republici Srpskoj predstavljao fundamentalno kršenje Općeg okvirnog sporazuma za mir i prijetnju koheziji, suverenitetu i teritorijalnom integritetu BiH.

Pitanja koja se odnose na državne pravosudne institucije spadaju u ustavne nadležnosti države i ne spadaju u ustavne nadležnosti entiteta, a status i ovlasti visokog predstavnika su pitanja koja proistječu iz Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH i međunarodnog prava, te stoga ne spadaju u djelokrug entiteta.

Molim vas da imate na umu da su svih 28 ministara vanjskih poslova zemalja EU, ogromna većina članica Vijeća sigurnosti UN-a, premijer Srbije Vučić i predsjednik Nikolić izrazili protivljenje referendumu. Hoćemo li zaključiti da su oni svi u krivu, a da su vlasti RS u pravu?

Moj jasan savjet vlastima Republike Srpske, iskoristit ću ovu priliku da ga još jednom ponovim, jeste da referendum ostave po strani i da u potpunosti poštuju i da rade u okviru Mirovnog sporazuma.

Večernji list: Već dugo ne koristite svoje bonske ovlasti. Jeste li time svjesno prebacili odgovornost na domaće političare i pravosuđe – da se oni o svemu sami moraju dogovorati ?

Valentin Inzko: Uloga OHR-a je vremenom evoluirala i to je uvijek i bio plan – dovesti Bosnu i Hercegovinu do točke kada više ne bi bilo potrebno imati visokog predstavnika. To je još uvijek plan, ali tamo još nismo stigli. BiH je ta koja želi postati članica EU, a ne OHR i međunarodna zajednica. Stoga, ako BiH želi ići dalje prema Briselu, morat će da pređe s deklarativne spremnosti na konkretne radnje. Pomoću trikova neće uspjeti.

Iako ja podržavam načelo “više Brisela, a manje Dayton”, svima nama je jasno da je Dayton još uvijek tu i da je on realnost. On sadrži ustav. Odluka o zatvaranju OHR-a donijet će se na razini PIC-a, i to će za mene biti sretan dan, kada budemo mogli reći da je BiH na sigurnom putu euroatlantskih integracija, kao jedinstvena, stabilna, funkcionalna i decentralizirana država.

U međuvremenu, moj ured će i dalje pomagati da se ostvaruju daljnji pomaci, ali se nećemo vraćati na pristup gdje OHR predvodi i realizira napredak kada organi vlasti to ne urade. Istodobno, ako neka stranka počne s prijetnjama koje predstavljaju izazov Mirovnom sporazumu, onda se time treba pozabaviti. Ne želimo imati okruženje bez ikakvih pravila, u kojem političari krše Mirovni sporazum kako im volja.

Večernji list: Koliko je po sigurnost, a posebno po stabilnost regije i unutarnje odnose u BiH, realna prijetnja od radikalnih islamista povezanih s ISIL-om?

Valentin Inzko: Terorizam je globalni problem sa kojim se trebaju suočiti sve države u Europi i šire. Problem ne prestaje. Nitko ne može reći da će nestati i da se možemo pretvarati da ga nema. Morat će se poduzeti konkretne mjere u dogovoru s međunarodnim prijateljima i partnerima Bosne i Hercegovine. Kad već govorim o tome, htio bih posebno pozdraviti izjave i inicijative koje su pokrenuli reis Kavazović i Islamska zajednica u BiH. To zaslužuje našu punu potporu.

Večernji list: Kako komentirate ponašanje susjeda (Srbije i RH) prema BiH? RH je formirala novu vlast. Koliko oni mogu pomoći BiH na putu u EU ?

Valentin Inzko: Dvadeset godina nakon Dayton, regionalna dinamika je zacijelo okrenuta u pravom smjeru. Dugoročno gledano, ovo će biti sve važnije i važnije za Bosnu i Hercegovinu. Zagreb i Beograd imaju ključne uloge u poticanju i podržavanju aktivnosti koje će omogućiti Bosni i Hercegovini da postane funkcionalna država kakva treba biti, da bi mogla ostvariti prosperitet i ispuniti uvjete za integraciju u EU.

Hrvatska je već članica EU i glas potpore Bosni i Hercegovini u EU. Ovo je veoma pohvalno i želio bih da se tako i nastavi. Hrvatska može poslužiti kao dobar primjer kako je napredak moguć kada iza jedinstvenog cilja postoji odlučnost, riješenost i politička volja.

Što se tiče nove vlasti, drago mi je da je prihvaćen pragmatičan pristup i da je imenovan Hrvat iz Kanade sa značajnim ekonomskim iskustvom. Kao jedan od financijskih stupova najveće farmaceutske kompanije za generičke lijekove na svijetu, premijer Orešković, siguran sam, dobro poznaje budžetiranje, ekonomiju i kako se dobro upravlja financijama. To je potrebno i u BiH – volja stranaka da se nađe kompromis i omogućiti zemlji da krene naprijed.

Želim premijeru Oreškoviću uspješan mandat. Prosperitetna i europska Hrvatska može pozitivno utjecati i na političke i na ekonomske procese u Bosni i Hercegovini.